

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Το ζήτημα της υπερχρέωσης πριν από την κρίση και κατά την διάρκειά της	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Η υπερχρέωση ως περιορισμός της ελευθερίας του οφειλέτη	5
§ 1. Αφετηρία: Η σχέση υπερχρέωσης και ελευθερίας	5
§ 2. Το παράδειγμα της υπέρμετρης εγγύησης	6
§ 3. Η δουλεία λόγω χρεών από τα αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα	10
§ 4. Το παράδειγμα του «υπεύθυνου δανεισμού»	23
§ 5. Προς μια γενική οριοθέτηση της υπερχρεωτικής σύμβασης	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Η υπερχρέωση σε περιόδους οικονομικών κρίσεων	73
§ 6. Pacta sunt servanda, υπερχρέωση και ανυπαίτια αδυναμία (ή ανυπαίτια καθυστέρηση) χρηματικής παροχής	73
§ 7. ΑΚ 288, 388 (και ΑΚ 371), 281. Η απρόβλεπτη και βαθύτατη οικονομική κρίση - κατάσταση έκτακτης ανάγκης για το αστικό δίκαιο	111
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Οι λύσεις του νέου δικαίου της αφερεγγυότητας (ΠτωχΚωδ, ν. 3869/2010)	149
§ 8. Απαλλαγή από τα χρέη και πτώχευση	149
§ 9. Η απαλλαγή κατά το ν. 3869/2010	160
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Η θέση του εγγυητή	191
§ 10. Η υπερχρέωση του εγγυητή	191

Συνοπτικά περιεχόμενα

§ 11. Η θέση του εγγυητή σε περίπτωση αφερεγγυότητας του πρωτοφει- λέτη	196
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Συνθετικές και συστηματικές παρατηρήσεις	203
§ 12. Σύγκριση και σύνθεση των λύσεων αστικού δικαίου με τις λύσεις του πτωχευτικού δικαίου ως προς την απαλλαγή	203
§ 13. Η απαλλαγή από τα χρέη και τα θεμέλια της έννομης τάξης μας	210
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: Επίμετρο	221
§ 14. Πορίσματα – Η πορεία προς μια νέα Σεισάχθεια	221
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	229
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	307
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	325
ΔΗΜΜΑΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Το ζήτημα της υπερχρέωσης πριν από την κρίση και κατά την διάρκειά της	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Η υπερχρέωση ως περιορισμός της ελευθερίας του οφειλέτη.....	5
§ 1. Αφετηρία: Η σχέση υπερχρέωσης και ελευθερίας	5
§ 2. Το παράδειγμα της υπέρμετρης εγγύησης.....	6
§ 3. Η δουλεία λόγω χρεών από τα αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα	10
<i>I. Αρχαία δίκαια της Ανατολής</i>	10
<i>II. Ειδικά η δουλεία λόγω χρεών στην Παλαιά Διαθήκη</i>	10
<i>III. Δουλεία λόγω χρεών και σεισάχθεια στο αρχαίο ελληνικό και ρωμαϊκό δίκαιο</i>	12
<i>IV. Η δουλεία λόγω χρεών τα μεσαιωνικά χρόνια</i>	16
<i>V. Η στέρηση της προσωπικής ελευθερίας λόγω χρεών μέχρι σήμερα</i>	17
<i>VI. Οι ΚΠολΔ 1047 επ.....</i>	18
<i>VII. Ακάλυπτη επιταγή και στέρηση της ελευθερίας του εκδότη – οφειλέτη.....</i>	21
§ 4. Το παράδειγμα του «υπεύθυνου δανεισμού»	23
<i>I. Η Οδηγία 2008/48/ΕΚ</i>	23
<i>II. Η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2008/48/ΕΚ σε άλλες έννομες τάξεις.....</i>	28
<i>III. Η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2008/48/ΕΚ στο ελληνικό δίκαιο: Υπ. Απόφ. Ζ1-699/2010 (άρθρο 8) – Αποκοπή τόκων σε περίπτωση ανεύθυνου δανεισμού</i>	32
1. Η πράξη ενσωμάτωσης.....	32
2. Ερμηνευτικά ζητήματα	33
α. Υποχρέωση για έλεγχο φερεγγυότητας.....	33
β. Εγγενής προϋπόθεση: Αδυναμία του οφειλέτη.....	35
γ. Υποχρέωση ελέγχου φερεγγυότητας και του εγγυητή	38
δ. Το πρόβλημα της αναζήτησης καταβληθέντων τόκων	39
ε. Εύρος απαλλαγής.....	40

Αναλυτικά περιεχόμενα

<i>IV. Ένταξη της απαλλαγής από τους τόκους (άρθρο 8 ΥΑ 699/2010) στο σύστημα του ΑΚ</i>	42
1. ΑΚ 178, 179 Ι σε συνδυασμό με ΑΚ 907, 909	42
2. ΑΚ 366	51
3. ΑΚ 288	54
4. ΑΚ 914 και άρθρο 8 ν. 2251/1994	55
5. ΑΚ 197-198	56
6. ΑΚ 300	57
7. ΑΚ 362, 364	60
8. ΑΚ 281	61
9. Οι συνέπειες –για τον εγγυητή– της ανεύθυνης πίστωσης προς τον πρωτοφειλέτη (ΑΚ 862)	61
<i>V. Αναλογική εφαρμογή της ρύθμισης για τον υπεύθυνο δανεισμό (άρθρο 8 ΥΑ 699/2010) σε μη καταναλωτικές πιστώσεις και η λεγόμενη αρχή της «αυτοευθύνης»</i>	62
§ 5. Προς μια γενική οριοθέτηση της υπερχρεωτικής σύμβασης	70

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Η υπερχρέωση σε περιόδους οικονομικών κρίσεων73

§ 6. Pacta sunt servanda, υπερχρέωση και ανυπαίτια αδυναμία (ή ανυπαίτια καθυστέρηση) χρηματικής παροχής	73
<i>I. Η βασική αρχή: pacta sunt servanda</i>	73
<i>II. Ανυπαίτια αδυναμία (ή ανυπαίτια καθυστέρηση) χρηματικής παροχής</i>	
1. Απαλλαγή σε περίπτωση έλλειψης υπαιτιότητας	74
2. Είναι πάντα δυνατή η εξεύρεση χρήματος;	74
<i>III. Νομοθετικές εύνοιες προς τον δανειστή χρήματος που συντελούν στην υπερχρέωση και αντιμετώπισή τους</i>	79
1. Η εύνοια της ΑΚ 423	79
2. Η εύνοια του ανατοκισμού	84
α. Η συμφωνία ως προϋπόθεση για τον ανατοκισμό	88
β. Ανατοκίζονται κάθε είδους τόκοι;	91
γ. Σκέψεις για το επιτρεπτό του ανατοκισμού	92
3. Η εύνοια της ΑΚ 346	101
<i>IV. Αποτελεί άβατο η απαλλακτική ανυπαίτια αδυναμία παροχής για τις χρηματικές οφειλές;</i>	105

§ 7. ΑΚ 288, 388 (και ΑΚ 371), 281. Η απρόβλεπτη και βαθύτατη οικονομική κρίση - κατάσταση έκτακτης ανάγκης για το αστικό δίκαιο	111
I. Pacta sunt servanda και clausula rebus sic stantibus στο δίκαιο της κρίσης του μεσοπολέμου	111
II. ΑΚ 288, 388 στην μεταπολεμική ελληνική έννομη τάξη	115
III. Το απρόβλεπτο και οι επιπτώσεις της κρίσης – Παραδείγματα	117
1. Παράδειγμα 1ο: Δάνειο με αντικείμενο ασφάλειας απαιτήσεις κατά του Δημοσίου	119
2. Παράδειγμα 2ο: “Leasing”, ιδίως “sale -and lease-back” στον καιρό της κρίσης	120
3. Παράδειγμα 3ο: Σοβαρή μείωση ή διακοπή της χρηματοδότησης χωρίς υπαιτιότητα του πιστολήπτη, με αποτέλεσμα την παράβαση υποχρεώσεων που είχε αναλάβει έναντι τρίτων	122
IV. Προϋπόθεση για την διόρθωση κατά την καλή πίστη: Αιτιώδης σχέση μεταξύ της κρίσης και της δυσπραγίας του οφειλέτη	123
V. Ερμηνευτικοί περιορισμοί της ΑΚ 388 και αντίκρουσή τους	124
1. Αμφοτεροβαρείς και ετεροβαρείς συμβάσεις	124
2. Υπερημερία του οφειλέτη και ΑΚ 388	126
VI. Περιεχόμενο της διόρθωσης κατά την καλή πίστη	128
1. Υποχρέωση για υπομονή (ανοχή της καθυστέρησης). Το ζήτημα των τόκων υπερημερίας	129
2. Ειδικά ως προς τα επιτόκια	131
3. Ασφάλεια και υπερασφάλεια	133
4. Η οικονομική κρίση ως σπουδαίος λόγος για πρόωρη λύση της σύμβασης από τον οφειλέτη	135
5. Διαγραφή – Μείωση χρεών	136
VII. ΑΚ 281	142
VIII. Καλή πίστη και ΑΚ 914 (άρθρο 8 ν. 2251/94), ΑΚ 919, ΑΚ 932 (άρθρο 8 § 4 ν. 2251/94)	145

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Οι λύσεις του νέου δικαίου της αφερεγγυότητας (ΠτωχΚωδ, ν. 3869/2010)	149
--	-----

§ 8. Απαλλαγή από τα χρέη και πτώχευση	149
I. Η απαλλαγή κατά τον νέο ελληνικό Πτωχευτικό Κώδικα	149
II. Η απαλλαγή κατά το νέο γερμανικό δίκαιο της αφερεγγυότητας – Σύγκριση με τον ελληνικό Πτωχευτικό Κώδικα	157

§ 9. Η απαλλαγή κατά το ν. 3869/2010	160
I. Εισαγωγή-πεδίο εφαρμογής ως προς τα απαλλασσόμενα πρόσωπα – Καθολικότητα του δικαίου αφερεγγυότητας	160
II. Διαγραφόμενες απαιτήσεις – Ο δόλος του οφειλέτη	165
III. Παύση τοκογονίας	168
IV. Πώς επέρχεται η απαλλαγή	169
1. Με συμφωνία	169
2. Με δικαστική απόφαση	171
V. Απαλλαγή και «υπέγγνα» περιουσιακά στοιχεία (κύρια κατοικία και άλλα περιουσιακά στοιχεία προς «ρευστοποίηση»)	177
VI. Η έννοια της απαλλαγής	180
VII. Επίκτηση περιουσίας από τον οφειλέτη	184
VIII. Άπαξ απαλλαγή	188
IX. Απαλλαγή σε περίπτωση θανάτου του οφειλέτη	188
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Η θέση του εγγυητή	191
§ 10. Η υπερχρέωση του εγγυητή	191
I. Αναλογική εφαρμογή της ΥΑ 699/2010 και του ν. 2251/94 σε συμβάσεις εγγύησης	191
II. Βασικά ζητήματα της σύμβασης εγγύησης κατά τον ΑΚ που μπορεί να οδηγήσουν σε υπερχρέωση του εγγυητή	193
§ 11. Η θέση του εγγυητή σε περίπτωση αφερεγγυότητας του πρωτοφειλέτη	196
I. Υπερχρέωση του οφειλέτη και εγγύηση	196
II. Εφαρμογή της ΑΚ 288 στην ενοχή του εγγυητή	197
III. Απαλλαγή/μείωση της οφειλής του πρωτοφειλέτη και εγγύηση	197
IV. Πτώχευση πρωτοφειλέτη και εγγυητής	198
V. Ρύθμιση χρεών του πρωτοφειλέτη με το ν. 3869/2010 και εγγυητής	200
VI. Πτώχευση εγγυητή ή υπαγωγή εγγυητή στο ν. 3869/2010 ανεξάρτητα από τον πρωτοφειλέτη	201
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Συνθετικές και συστηματικές παρατηρήσεις	203
§ 12. Σύγκριση και σύνθεση των λύσεων αστικού δικαίου με τις λύσεις του πτωχευτικού δικαίου ως προς την απαλλαγή	203
I. Κοινά σημεία	203

<i>II. Η κύρια διαφορά</i>	204
<i>III. Εφαρμογή της καλής πίστης κατά την επαλήθευση</i>	204
<i>IV. Μη «υποκατάσταση»</i>	205
<i>V. Πεδίο εφαρμογής της απαλλακτικής καλής πίστης</i>	205
<i>VI. Ολική ή μερική απαλλαγή</i>	208
<i>VII. Οριστική ή μη απαλλαγή</i>	208
§ 13. Η απαλλαγή από τα χρέη και τα θεμέλια της έννομης τάξης μας	210
<i>I. Jus cogens</i>	210
1. Απαλλακτική καλή πίστη	210
2. Άρθρο 170 § 5 ΠτωχΚωδ, άρθρο 11 ν. 3869/2010	212
<i>II. Διεθνής δημόσια τάξη</i>	213
<i>III. Επιφυλάξεις συνταγματικού δικαίου;</i>	214
1. Οι επιφυλάξεις	214
2. Η αντίρρηση των επιφυλάξεων	215
3. Η υπόθεση Scott v. Sandford του Ανωτάτου Δικαστηρίου των Η.Π.Α. (1857).....	218
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: Επίμετρο	221
§ 14. Πορίσματα – Η πορεία προς μια νέα Σεισάχθεια	221
<i>I. Συνοπτικά πορίσματα</i>	221
<i>II. Αντί επιλόγου – Η πορεία προς μια νέα Σεισάχθεια</i>	225
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	229
I. Υπ. Απόφ. Ζ1-699/23.6.2010 (καταναλωτική πίστη).....	229
II. Οδηγία 2008/48/ΕΚ (στην αγγλική γλώσσα)	257
III. Νέες §§ 488-507 (σύμβαση δανείου) του γερμανικού Αστικού Κώδικα όπως ισχύουν μετά την πρόσφατη (2002) μείζονα μεταρρύθμιση του γερμΑΚ.....	289
IV. Ιόνιος Αστικός Κώδικας – Ιόνια Αστική Νομοθεσία	303
V. Απόσπασμα από τον Faust του Goethe.....	304
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	307
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	325
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ	
ΔΗΜΜΑΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	